

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาภาคสนาม (Field study) ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive method) เพื่อศึกษาสถานภาพปัจจุบันของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศึกษาทัศนคติของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อเป้าประสงค์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในอนาคต เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคคลภายใน และบุคคลภายนอกจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีต่อเป้าประสงค์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในอนาคต เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคคลภายในที่มีตำแหน่งบริหาร กับไม่มีตำแหน่งทางบริหารที่มีต่อเป้าประสงค์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในอนาคต และเพื่อเสนอเป้าประสงค์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในอนาคต ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็น 2 แบบ คือ แบบ สัมภาษณ์ และ แบบ สอบถาม

แบบ สัมภาษณ์ เพื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับ เป้าประสงค์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในอนาคต

แบบ สอบถาม เพื่อสอบถามความคิดเห็นจากบุคคลภายใน และบุคคลภายนอก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีต่อเป้าประสงค์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในอนาคต

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาความเป็นมา สภาพปัจจุบันและแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงเป้าประสงค์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจากเอกสารต่าง ๆ เมื่อได้วิเคราะห์สรุปประเด็นแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ทัศนคติที่มีต่อจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จุดเด่น จุดด้อย และจุดที่ควรปรับเปลี่ยนในอนาคต ผู้วิจัยได้นำประเด็นจากกระบวนการทั้ง 2 ขึ้นมาหาข้อสรุปเพื่อนำเสนอในส่วนของ การวิเคราะห์ข้อมูล และนำประเด็นสำคัญ ๆ มาสร้างเป็นข้อกระทงในแบบ สอบถาม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งจะได้นำเสนอรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย ตามระเบียบวิธีวิจัยต่อไป

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ มี 2 กลุ่มคือ บุคคลภายใน ซึ่งหมายถึง คณา-
 จารย์ประจำของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ปฏิบัติงานสอนอยู่ ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใน
 ภาคปลาย ปีการศึกษา 2528 และบุคคลภายนอก ซึ่งหมายถึง บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่การงาน
อยู่นอกจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ปรากฏชื่อใน A Who's Who Directory Thailand
 Executives 1985 และเป็นศิษย์เก่าของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การสุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มมาจากประชากรดังกล่าว
 มาข้างต้น ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เป็น
 จำนวนตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 482 คน ดังรายละเอียดดังนี้

บุคคลภายใน ได้แก่ คณาจารย์ประจำของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ปฏิบัติงาน
 สอนอยู่ ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2528 จำนวน 2,401 คน
 สุ่มตัวอย่างมา 331 คน (ร้อยละ 13.78) (Krejcie and Morgan, Educational
 and Psychological measurement, 1960) ดังรายละเอียดดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 จำนวนตัวอย่างประชากรที่เป็นบุคคลภายใน จำแนกตามหน่วยงาน

คณะ/สถาบัน	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 13.78
ครุศาสตร์	385	53
ทันตแพทยศาสตร์	153	21
นิติศาสตร์	35	5
นิเทศศาสตร์	49	7
พาณิชยศาสตร์และการบัญชี	125	17
แพทยศาสตร์	371	52
เภสัชศาสตร์	118	16
รัฐศาสตร์	67	9
วิทยาศาสตร์	364	50
วิศวกรรมศาสตร์	222	31
เศรษฐศาสตร์	69	10
สถาปัตยกรรมศาสตร์	68	9
สัตวแพทยศาสตร์	65	9
อักษรศาสตร์	178	24
ศิลปกรรมศาสตร์ และสถาบันอื่น ๆ	37	5
สถาบันภาษา	95	13
รวมทั้งหมด	2,401	331

บุคคลภายนอก ได้แก่ ตัวอย่างของประชากรที่เป็นบุคคลที่ประกอบอาชีพอยู่นอก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยได้ปรากฏชื่อใน A Who's Who Directory Thailand Executives 1985 และเป็นศิษย์เก่าของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 402 คน สุ่มมา 230 คน (ร้อยละ 57.21) (Krejcie and Morgan, Educational and Psychological measurement, 1960)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้มี 3 แบบด้วยกันคือ

1. การศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยได้รวบรวมและศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมา พัฒนาการของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในแผนพัฒนาช่วงต่าง ๆ ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง สภาพปัจจุบัน ตลอดจนทิศทางและแนวโน้มของการพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในอนาคต
2. การสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์เพื่อระดมความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปัจจุบัน และความคาดหวังที่มีต่อจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในอนาคต โดยเนื้อหาครอบคลุมประเด็นของ จุดดี จุดด้อย จุดที่ต้องมีการปรับเปลี่ยน สถานภาพและบทบาทของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตามความคาดหวัง ภารกิจด้านการผลิตบัณฑิต ลักษณะบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม การทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนการดำเนินการ และการบริหารที่ควรจะเป็นไปในอนาคต เป็นต้น ในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการ "สัมภาษณ์แบบเปิด" ไม่กำหนดโครงสร้างของคำถามแน่นอน เน้นการระดมสมอง ระดมความคิดเห็น และช่วยสร้างความคิดรวบยอด (conceptualization) ผู้วิจัยได้ใช้เวลาสัมภาษณ์คนละ 1 ชั่วโมง และได้ใช้แถบบันทึกเสียงอัดเสียงไว้ แล้วจึงถอดข้อความในภายหลัง
3. แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ เป้าประสงค์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีลำดับขั้นในการดำเนินงานดังต่อไปนี้
 - 3.1 ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสาร บทความ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทิศทาง และแนวโน้มของเป้าประสงค์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในอนาคต
 - 3.2 ผู้วิจัยได้รวบรวมประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิมาสรุปรวบรวมกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวมาแล้ว พิจารณาจุดเน้นแล้วนำมาประมวลกันเข้าด้วยกันสร้างเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scales) ของลิเคอร์ท (Likert) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

3.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นพิจารณาปรับปรุงแก้ไขร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำไปตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา การใช้ภาษาเพื่อสื่อความเข้าใจ เพื่อให้เกิด การพิจารณาและให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความเข้าใจในเนื้อหา โดยกลุ่มนิสิตปริญญาตรี คณะครุ- ศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการอุดมศึกษาชั้นนำ ในภาคต้น ปีการศึกษา 2528 จำนวน 30 คน และผู้ทรงคุณวุฒิในระดับมหาวิทยาลัยอีก 3 ท่าน ประกอบด้วย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ อดีตเลขานุการที่ประชุม
อธิการบดีแห่งประเทศไทย

นางประไพพิศ มงคลรัตน์ หัวหน้ากองบริการการศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นางสาว เบญจวรรณ อัครโชติกวิชัย รอง เลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณา และข้อเสนอแนะแล้วมาพิจารณา แก้ไขข้อกระทงต่าง ๆ ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา จนกระทั่งได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งแบบ เปิด (open ended) และแบบตรวจคำตอบ (check list) โดยถาม เรื่องเกี่ยวกับ สถานะที่ทำงานปัจจุบัน เพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน วุฒิการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งทางวิชาการ ตำแหน่งทางบริหาร และสาขา วิชาที่ได้ปริญญาสูงสุด

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับเป้าประสงค์ (goals) ของจุฬาลงกรณ์มหา- วิทยาลัย (10 ปีข้างหน้า) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า มี ทางเลือก 5 ระดับ โดยกำหนดค่าของน้ำหนักความสำคัญแต่ละระดับ ดังนี้คือ

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

ในแต่ละข้อกระทรงความให้ประเมินครั้งเดียว แบบสอบถามในตอนที 2 นี้ มีจำนวนทั้งหมด 60 ข้อ ซึ่งครอบคลุมเป้าประสงค์ต่าง ๆ ดังนี้

1.	ด้านการผลิตบัณฑิตในระดับวุฒิ	3	ข้อ
2.	ด้านลักษณะบัณฑิต	3	ข้อ
3.	ด้านลักษณะงานวิจัย	2	ข้อ
4.	ด้านลักษณะงานบริการวิชาการแก่ชุมชน	10	ข้อ
5.	ด้านกลุ่มเป้าหมายของมหาวิทยาลัย	6	ข้อ
6.	ด้านความสำคัญของภารกิจ 4 ด้าน	4	ข้อ
7.	ด้านประเภทของสาขาวิทยาการ	16	ข้อ
8.	ด้านการดำเนินการหรือการบริหาร	16	ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ได้รับความร่วมมือจากห้องสมุด กองแผน-งาน และงานวิจัยสถาบัน สำนักงานอธิการบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ห้องสมุดคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และห้องสมุด มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีสัมภาษณ์ ผู้วิจัยและอาจารย์ที่ปรึกษาได้ร่วมกัน คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ โดยพิจารณาจากพื้นฐานการศึกษาให้กระจายสาขาวิชา และผลงานของ ท่านที่ได้อุทิศให้กับการอุดมศึกษา และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 10 ท่าน ดังมีรายชื่อ ต่อไปนี้

1. นายวิกรม เมลาพันธ์
2. นายกฤษณะ ศิวะกฤษณ์กุล
3. นายระพี สาคริก
4. นายพิชัย วาคนาส่ง
5. คุณหญิง กัลยา โสภณพนิช
6. นายทองจันทร์ หงส์ลัดดาภิรมย์
7. นายประดิษฐ์ เชี่ยวสกุล
8. นายปัจจุชัย บุนนาค
9. นายลีปนันท เกตุทัต
10. นายทิตยา สุวรรณชฎ

ผู้วิจัยได้ติดต่อนัดหมายขอ สัมภาษณ์แต่ละท่าน เป็นการล่วงหน้า โดยวิธีการที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์ด้วยตนเอง และได้บันทึกไว้ในแถบบันทึกเสียง โดยใช้เวลาประมาณท่านละ 1 ชั่วโมง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามนั้น ได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 15 มกราคม 2529 จนถึงวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2529 โดย

3.1 บุคคลภายใน ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ตัวแทนของผู้วิจัย ซึ่งเป็นข้าราชการประจำในคณะ/สถาบัน ซึ่งเป็นต้นสังกัดของกลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ให้เป็นผู้แจกและติดตาม เก็บรวบรวมแบบสอบถามคืน ผลจากการรวบรวม ปรากฏว่า แบบสอบถามที่แจกไป 331 ฉบับ ได้กลับคืนมาทั้งสิ้น 290 ฉบับ แบบสอบถามไม่สมบูรณ์ 8 ฉบับ เป็นแบบสอบถามสมบูรณ์ 282 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.20 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

3.2 บุคคลภายนอก ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามโดยทางไปรษณีย์ของการสื่อสารแห่งประเทศไทย จำนวนของถึงบุคคลที่ได้รับเลือกเป็นตัวอย่างประชากร ตามสถานที่ทำงานของท่านโดยตรง และได้ติดตามและจำนวนของถึงผู้วิจัยไว้ด้านหลังของแบบสอบถาม เพื่อสะดวกในการให้ผู้ตอบส่งแบบสอบถามกลับคืนมายังผู้วิจัย ผลจากการรวบรวมข้อมูล ปรากฏว่าแบบสอบถามที่ส่งไป 230 ฉบับ (ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามเกินไป 30 ฉบับ เพื่อป้องกันการคลาดเคลื่อนในเรื่องค่าเฉลี่ย) ได้กลับคืนมาทั้งสิ้น 209 ฉบับ แบบสอบถามไม่สมบูรณ์ 9 ฉบับ เป็นแบบสอบถามสมบูรณ์ 200 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.96

ตารางที่ 2 จำนวนบุคคลภายในที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามหน่วยงาน

คณะ/สถาบัน	จำนวนแบบสอบถาม ที่ส่งไป	จำนวนแบบสอบถาม ที่ได้รับคืน	ร้อยละ
ครุศาสตร์	53	41	77.34
ทันตแพทยศาสตร์	21	20	95.24
นิติศาสตร์	5	5	100.00
นิเทศศาสตร์	7	7	100.00
พาณิชยศาสตร์และการบัญชี	17	15	88.23
แพทยศาสตร์	52	38	73.08
เภสัชศาสตร์	16	15	93.75
รัฐศาสตร์	9	8	88.89
วิทยาศาสตร์	50	40	80.00
วิศวกรรมศาสตร์	31	26	83.87
เศรษฐศาสตร์	10	9	90.00
สถาปัตยกรรมศาสตร์	9	9	100.00
สัตวแพทยศาสตร์	9	9	100.00
อักษรศาสตร์	24	24	100.00
ศิลปกรรมศาสตร์และอื่น ๆ	5	5	100.00
สถาบันภาษา	13	11	84.61
รวม	331	282	85.20

การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอ

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และนำเสนอ ดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากเอกสารและการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และนำเสนอในรูปความเรียงผนวกไว้ในสาระสำคัญของบทที่ 4

2. ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้แยกวิเคราะห์ดังนี้

2.1 ข้อมูลที่เป็นสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละของแต่ละข้อกระทง

2.2 ข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับเป้าประสงค์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในอนาคตที่เป็นมาตรส่วนประเมินค่า ผู้วิจัยได้แยกวิเคราะห์ดังนี้

2.2.1 การสำรวจความคิดเห็นทั่วไป ของประชากรทั้ง 2 กลุ่ม คือ บุคคลภายใน และบุคคลภายนอก โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ในแต่ละข้อกระทงแล้วนำมาจัดลำดับ (Ranking) ของค่าเฉลี่ย

2.2.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างบุคคลภายในและบุคคลภายนอก และระหว่างบุคคลภายในผู้มีตำแหน่งบริหารกับไม่มีตำแหน่งบริหาร โดยใช้ค่าสถิติ ที-เทสต์ (t-test)

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติดังกล่าว และการทดสอบทางสถิติ ได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (Statistical Package for the Social Sciences Research) ของสถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย